

СЭДЭВ 1:

МӨНГӨ БА
САНГИЙН
БОДЛОГО

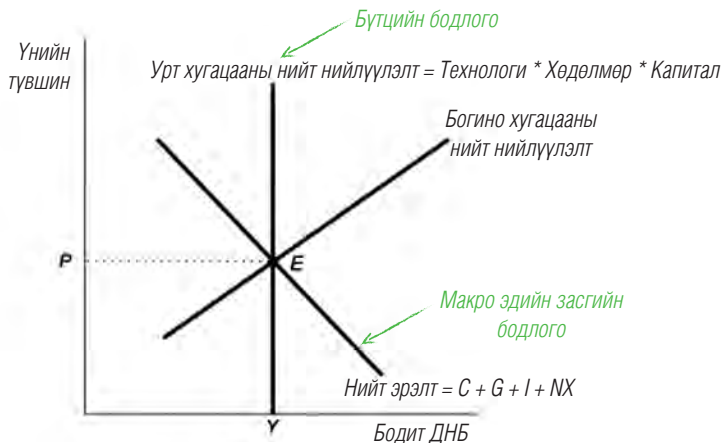
ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГЫН ТӨРЛҮҮД

1. Тогтворжуулах бодлого (Stabilization Policy) = Macroeconomic Policy

- Төсвийн бодлого (Fiscal Policy)
- Мөнгөний бодлого (Monetary Policy)

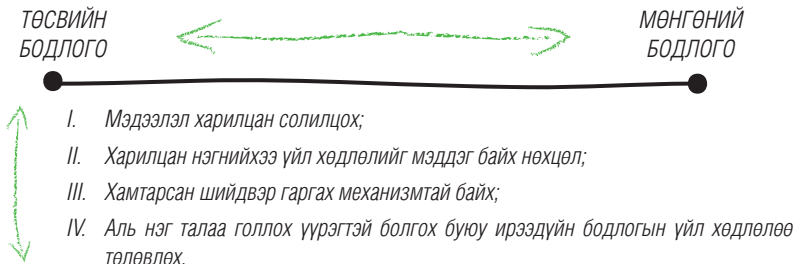
2. Бүтцийн бодлого (Structural Policy)

Макро эдийн засгийн бодлого нь эдийн засгийн гадаад, дотоод тэнцвэрийг хангахад чиглэх бөгөөд мөнгөний болон төсвийн бодлогоор дамжин хэрэгжиж, эдийн засаг дахь нийт эрэлтэд нөлөөлөх замаар харьцангуй богино хугацаанд макро эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах зорилтоо биелүүлдэг.

ТӨСӨВ, МӨНГӨНИЙ БОДЛОГЫН УЯЛДАА

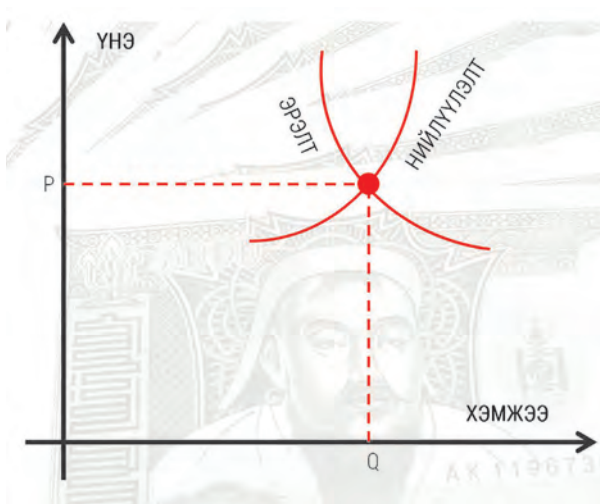
Мөнгөний бодлого нь 1980 он хүртэл сангийн бодлогын хавсарга байдалтай явж ирсэн. Түүнээс хойш тодорхой дүрэмд суурилсан төсвийн бодлого, инфляцийн онилох бие даасан мөнгөний бодлогыг хөгжингүй орнууд хэрэгжүүлж эхэлсэн. Төсөв, мөнгөний бодлогын уялдаа нь тухайн орны санхүүгийн салбарын гүнзгийрэлт, ханшийн дэглэм, институцийн бүтэц зэрэг онцлог шинжээс хамаардаг. Төсвийн бодлого нь урт хугацааны тогтвортой байдалд чиглэх ёстой бөгөөд мөнгөний бодлого нь үнийн тогтвортой байдлыг хангах үндсэн зорилтынхоо хүрээнд макро эдийн засгийн болоод санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангахад чиглэгддэг.

МӨНГӨНИЙ БОДЛОГО ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Мөнгөөр дамжуулан эдийн засгийн байдал буюу эдийн засгийн өсөлт, үнэ, төлбөрийн тэнцэл, ажилгүйдэл гэх зэрэг макро эдийн засгийн орчинд нөлөөлөх Төв банкны үйл ажиллагааг мөнгөний бодлого гэнэ.

Мөнгөний бодлого улс орны эдийн засгийн хөгжлийг удирдах макро эдийн засгийн бодлогын нэг хэсэг бөгөөд Засгийн газрын шууд нөлөөллөөс тусдаа байж зах зээлийн механизмд суурилан хэрэгждэг онцлогтой.

ТӨВ БАНКНЫ ҮНДСЭН ЗОРИЛГО

Аливаа орны Төв банкны үндсэн зорилго нь үнийн тогтвортой байдлыг (инфляци) хангах юм.

Төв банк нь өөрийн үндсэн зорилтын хүрээнд санхүүгийн зах зээл, банкны тогтолцооны тогтвортой байдлыг хангах замаар үндэсний эдийн засгийн тэнцвэртэй хөгжилд дэмжлэг үзүүлдэг.

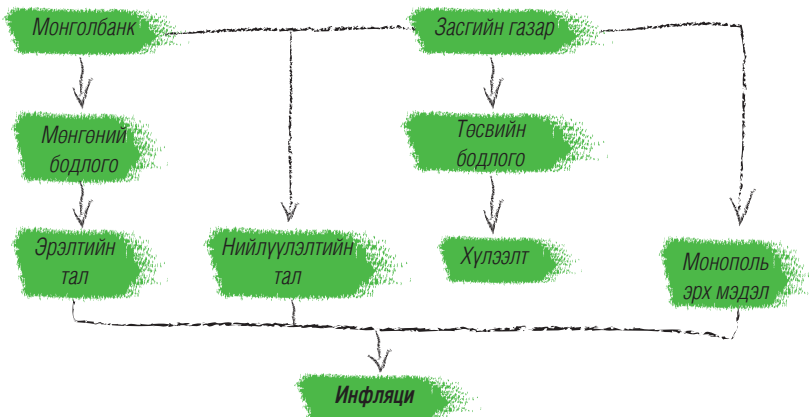
Төв банк нь төрийн мөнгөний бодлогыг өөрийн мөнгөний нийлүүлэлтэнд тавих хяналтын үүргээрээ дамжуулан хэрэгжүүлдэг. Учир нь Төв банкны зорилтыг хэрэгжүүлэх болон эдийн засгийн тогтворжилтонд нөлөөлөх гол хүчин зүйл нь мөнгөний нийлүүлэлт болдог.

МӨНГӨНИЙ НИЙЛҮҮЛЭЛТЭНД НӨЛӨӨЛӨХ БОДЛОГО

Төв банк нь мөнгөний нийлүүлэлтэд нөлөөлөхдөө хуулиар зөвшөөрөгдсөн арга хэрэгслүүдийг ашигладаг.

Мөнгөний бодлого явуулах нь төрөөс баримталж байгаа мөнгөний бодлогын талаарх үндсэн чиглэл зорилгоос шалтгаалдаг. Үүнтэй холбоотойгоор Төв банк нь мөнгөний ХАТУУ болон ЗӨӨЛӨН бодлогын аль нэгийг сонгон хэрэгжүүлдэг.

МӨНГӨНИЙ ХАТУУ, ЗӨӨЛӨН БОДЛОГО

Мөнгөний зөөлөн бодлого:

Эдийн засгийн уналтын үед ажилгүйдлийг бууруулж, эдийн засгийн өсөлтийг эрчимжүүлэх зорилгоор мөнгөний нийлүүлэлтийг өсгөн, мөнгөний зөөлөн бодлогыг авч хэрэгжүүлдэг. (Жишээ нь: Бодлогын хүүг бууруулах)

Мөнгөний хатуу бодлого:

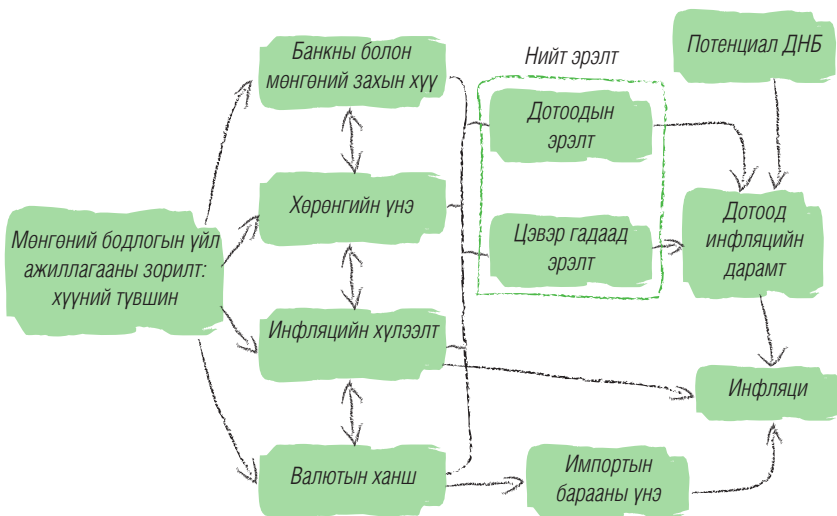
Эдийн засгийн мөчлөгийн сэргэлтийн болон оргил үед үнийн ерөнхий түвшний өсөлтийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх, мөнгөний нийлүүлэлтийг бууруулах зорилгоор мөнгөний хатуу бодлогыг авч хэрэгжүүлдэг. (Жишээ нь: Бодлогын хүүг өсгөх)

Мөнгөний бодлогын зорилтод хүрэх нь

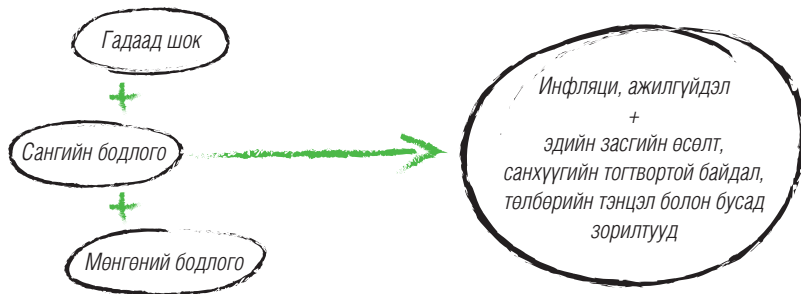
Мөнгөний бодлогын үйл ажиллагаа нь мөнгөний бодлогын шилжих механизмаар дамжин эцсийн зорилгодоо хүрч хэрэгждэг. Өөрөөр хэлбэл, мөнгөний бодлогын хэрэгсэлд гарсан өөрчлөлт нь ямар сувгуудаар дамжин бодлогын эцсийн зорилгодоо нөлөөлж байгааг мөнгөний бодлогын шилжих механизм илэрхийлнэ.

Бодлогын хэрэгсэлд гарсан өөрчлөлт нь үйл ажиллагааны зорилтоор дамжин банкны болон санхүүгийн зах зээлийн хүүний түвшин, (ипотекийн болон хадгаламжийн), олон нийтийн эдийн засгийн хэтийн төлөвийн талаархи хүлээлт, хөрөнгийн үнэ, валютын ханш; улмаар хувь хүн болон пүүсийн зардал, хадгаламж болон хөрөнгө оруулалтын үйл хөдлөлд нөлөөлдөг.

САНГИЙН БОДЛОГО ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Макро эдийн засгийн үндсэн зорилтууд болох урт хугацааны эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг бий болгох, инфляцийг тогтворжуулах болон ажилгүйдлийг бууруулах зэрэг эдийн засгийн хөгжлийн тулгуур асуудлуудыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн төрийн үйл ажиллагааг “Сангийн бодлого” гэнэ.

САНГИЙН БОДЛОГЫН АНГИЛАЛ

Сангийн бодлогыг зорилтот ба зорилтот бус гэж хоёр ангилж үздэг.

Зорилтот сангийн бодлого (дискрет): Засгийн газраас урт хугацааны эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг хангах, инфляцийг тогтворжуулах, ажлын байр бий болгох зорилгоор нийт эрэлт буюу төлөвлөгдсөн зардалд сангийн бодлогын арга хэрэгслүүдээрээ дамжуулан зориудаар нөлөөлж байгаа хэлбэр юм. Дискрет сангийн бодлогыг Сангийн тэлэх бодлого, Сангийн хумих бодлого гэж хоёр ангилна.

Зорилтот бус сангийн бодлого (дискрет бус): Засгийн газраас тухайн хугацааны макро эдийн засгийн тогтворжилтыг хангах үүднээс зориудаар нийт эрэлтэд нөлөөлөх бодлого авч хэрэгжүүлээгүй байхад эдийн засгийн нөхцөл байдлаасаа хамааран сангийн бодлогын арга хэрэгслүүд өөрчлөгдөж байх хэлбэр юм.

САНГИЙН БОДЛОГЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭРЭГСЭЛ

- Засгийн газрын зардал (Төсөв)
- Татвар
- Шилжих төлбөр зэргээр дамжуулан хэрэгжүүлдэг.

САНГИЙН ТЭЛЭХ БА ХУМИХ БОДЛОГО

Сангийн дискрет бодлогыг хоёр ангилна.

Сангийн тэлэх бодлого

- Сангийн тэлэх бодлогыг ихэвчлэн ажилгүйдлийг бууруулах зорилгоор хэрэгжүүлдэг. (Засгийн газрын зардлыг өсгөх, татварыг бууруулах)

Сангийн хумих бодлого

- Инфляцийг бууруулахад чиглэгддэг (Засгийн газрын зардлыг бууруулах, татварыг өсгөх)